

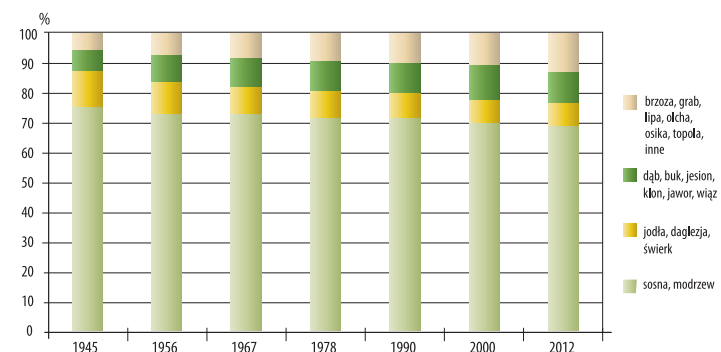

Las Państwowy
Lasy Państwowe
zapraszamy

Pozyskanie drewna przez Lasy Państwowe, głównego dostawcę tego surowca na rynek, nie stanowi zagrożenia dla trwałości lasu. W 2010 r. pozyskano w Polsce 60% rocznego przyrostu grubizny brutto – reszta zasilila zasoby drzewne na pniu. W latach poprzednich utrzymywał się zresztą jeszcze niższy wskaźnik. Dla porównania, według raportu SoEF 2011, w roku 2010 średnia dla Europy (łącznie z Federacją Rosyjską) wynosiła 62%. W większości państw naszego regionu pozyskiwano ponad 50% przyrostu – niższym współczynnikiem legitymowały się Ukraina (33%) i Białoruś (47%). Z kolei najwyższy wskaźnik pozyskania miały: Szwajcaria (99%), Austria (99%), Litwa (86 proc.) i Szwecja (83%), najniższy zaś – Federacja Rosyjska (20%) i Cypr (25%). Rzecz jasna, wskaźnik ten uzależniony jest od wielu czynników, począwszy od polityki leśnej każdego z wymienionych krajów, na uwarunkowaniach przyrodniczo-leśnych (struktura gatunkowa i wiekowa drzewostanów itp.) kończąc.

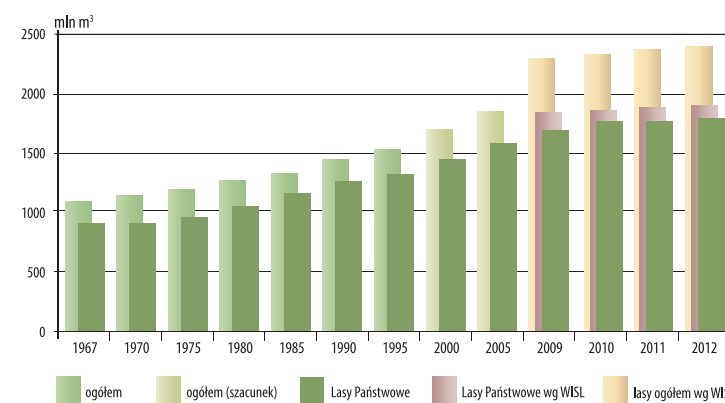
W Polsce las rośnie głównie na najsłabszych glebach. To efekt postępującego przez wieki wypierania go z żyzniejszych gleb przez rolnictwo. Uboższe siedliska borowe (z przeważającym udziałem gatunków iglastych) zajmują 51,2% powierzchni lasów, a bogatsze lasowe (z przewagą gatunków liściastych) – 48,8%. W dzisiejszym przekroju gatunkowym dominuje sosna, mająca 61,3-procentowy udział w powierzchni zarządzanej przez Lasy Państwowe i 56,3-procentowy w lasach prywatnych. Struktura gatunkowa stopniowo się zmienia za sprawą prowadzonej od wielu lat przez Lasy Państwowe przebudowy, dzięki czemu drzewostany coraz lepiej odpowiadają zajmowanym siedliskom. Dość powiedzieć, że w 1945 r. gatunki liściaste zajmowały 13% powierzchni lasów, w 2012 r. – ponad 23%. Rośnie tym samym różnorodność biologiczna, a więc i bogactwo ekosystemów leśnych.

Powierzniowy udział gatunków drzew w lasach zarządzanych przez Lasy Państwowe w latach 1945–2012 (%)

W Polsce, choć las powoli się starzeje, przeważają drzewostany w wieku od 20 do 60 lat (w Lasach Państwowych – 20–80-letnie). Średnia wieku jest wyższa w zasobach zarządzanych przez Lasy Państwowe (ok. 60 lat), niższa w prywatnych (45 lat). Systematycznie rośnie udział drzewostanów w wieku powyżej 80 lat – z ok. 0,9 mln ha w 1945 r. do prawie 1,96 mln ha w roku 2012. Wzrastają też ich zasoby – w 2012 r. oszacowano je na ponad 2,4 mld m³ grubizny brutto, z tego przeszło 1,9 mld m³ przypadało na Lasy Państwowe (dane według Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu). Systematycznie zwiększa się także przeciętna zasobność drewna na pniu – w Polsce jest to dziś 247 m³/ha powierzchni leśnej, prawie dwukrotnie więcej od średniej europejskiej (112 m³/ha), w Lasach Państwowych – 270 m³/ha.

Zasoby drewna w lasach Polski w latach 1967–2012 (mln m³ grubizny brutto)

Lasy Państwowe konsekwentnie prowadzą trwale zrównoważoną, wielofunkcyjną gospodarkę leśną na ekologicznych podstawach. Na poczesnym miejscu stawiają powszechną ochronę lasu i powiększanie jego zasobów, zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej oraz ochronę gatunkową roślin i zwierząt.

Wydawca:
© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych
Warszawa 2014
ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 3
tel.: 22 822 49 31, faks: 22 822 96 79
e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl, www.lasy.gov.pl

Tekst: Krzysztof Fronczak
Projekt graficzny, przygotowanie do druku: KK-Studio Grafiki
Druk: ORWLP w Bedoniu

Lasów przybywa...

Od końca drugiej wojny światowej przybyło w Polsce 2,5 mln ha lasów. To między innymi zasługa leśników, którzy co roku sadzą 500 mln drzew.

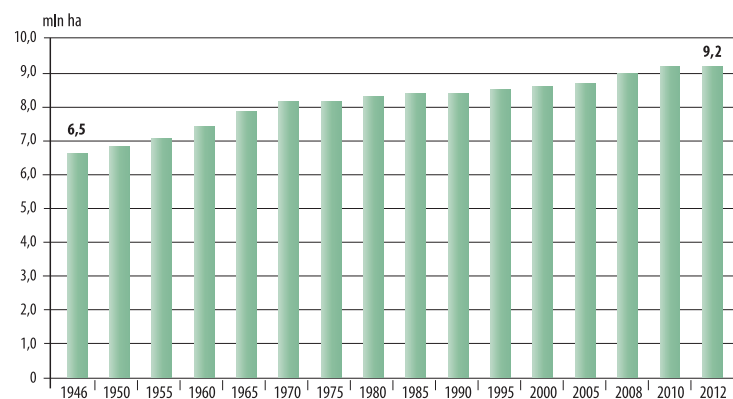
www.lasy.gov.pl

Lasy w Polsce zajmują 9,164 mln ha. Lesistość na poziomie 29,2% stawia Polskę w środku stawki krajów europejskich – średnia europejska, wg raportu SoEF (*State of Europe's Forests 2011*), wynosiła w 2011 r. 32%. Ponad 9 mln ha drzewostanów daje nam jednak miejsce pośród krajów o największej powierzchni lasów w regionie, po Francji, Niemczech i Ukrainie. Nie zawsze tak było.

W Polsce dominują lasy publiczne, stanowiące 81,2% wszystkich powierzchni leśnych. Na Lasy Państwowe, największą w Unii Europejskiej zintegrowaną organizację zarządzającą lasami państwowej własności, przypada 77,3% tego społecznego majątku.

Pod względem zasobów leśnych przeliczonych na jednego mieszkańca daleko nam wprawdzie do krajów skandynawskich – na statystycznego Finna przypada ponad 4 ha lasu, na Szweda ponad 3 ha, podczas gdy na mieszkańca Polski zaledwie 0,24 ha – ale już nasza średnia, liczona *per capita*, bliska jest przeciętnej dla Starego Kontynentu, statystyczny bowiem Europejczyk musi zadowolić się 0,3 ha lasu.

Ogólna powierzchnia naszych lasów od lat systematycznie rośnie. W 1945 r. lasy występowały w Polsce na 6,5 mln ha, a lesistość wynosiła 20,8%. W latach 1945–1970, dzięki szeroko zakrojonej akcji zalesieniowej prowadzonej przez Lasy Państwowe, przybyło w Polsce prawie milion ha lasu. Pod koniec tego okresu wskaźnik lesistości kraju sięgnął 27%. W szczytowym okresie 1961–1965 zalesiano rocznie ponad 55 tys. ha. To tak, jakby co roku pojawiały się w Polsce trzy dodatkowe, średniej wielkości nadleśnictwa.

Powierzchnia lasów w Polsce w latach 1946–2012 (mln ha)

Lasów przybywa głównie za sprawą sztucznego zalesiania gruntów porolnych oraz nieużytków, chociaż od 2001 r. statystyki uwzględniają również formacje roślinne powstałe na skutek sukcesji naturalnej (samosiewu), oficjalnie uznawane za las.

W Polsce realizowany jest „Krajowy program zwiększania lesistości” (KPZL), przyjęty przez Radę Ministrów w 1995 r., który przewiduje wzrost lesistości kraju do 30% w 2020 r. i 33% w roku 2050. KPZL był odpowiedzią na obserwowany w latach 80. i 90. ubiegłego wieku spadek tempa zalesień. Środki z budżetu państwa oraz pożyczka Europejskiego Banku Inwestycyjnego pozwoliły Lasom Państwowym, począwszy od 1994 r., zwiększyć rozmiar prac w tej dziedzinie. W efekcie, w latach 1994–2004 średnia powierzchnia zalesień w roku wynosiła 10,8 tys. ha i była prawie trzy razy wyższa niż w latach 1988–1993. Tabela przedstawia dotychczasowy poziom realizacji KPZL.

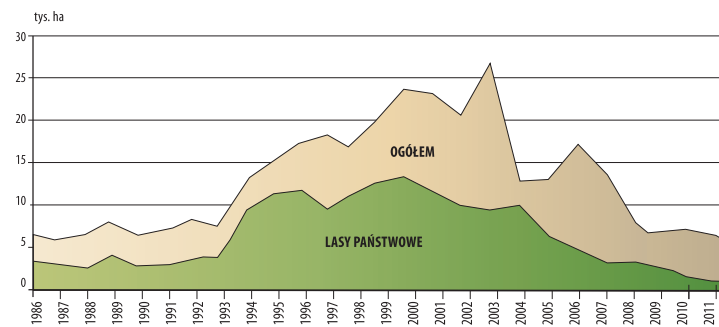
Forma własności	1995–2000		2001–2010		2011–2020	
	plan (tys. ha)	realizacja (%)	plan (tys. ha)	realizacja (%)	plan (tys. ha)	realizacja do roku 2012 (%)
Skarb Państwa	50	140	90	69	40	3
Prywatne i gminne	50	82	190	45	360	3
Razem	100	111	280	53	400	3

Wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. otworzyło drogę do funduszy wspólnotowych. Ruszył, wspierany przez UE, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), przewidujący subwencjonowanie zalesień prywatnych gruntów porolnych. W pierwszej fazie PROW wywołał ożywienie wśród prywatnych właścicieli gruntów, kuszących perspektywą dotacji. W drugiej edycji programu, obejmującej lata 2007–2013, zainteresowanie osłabło, głównie w wyniku zaostrożenia kryteriów udzielania wsparcia finansowego. Lasy Państwowe wciąż służą fachową pomocą właścicielom gruntów prywatnych, którzy zdecydowali się sadzić las.

Głównym problemem w realizacji KPZL na gruntach publicznych jest pogłębiający się niedostatek powierzchni porolnych i nieużytków przekazywanych Lasom Państwowym do zalesień przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Stopniowo kurczy się w kraju areał leżący odłogiem, a że ziemia uprawna w Polsce drożeje, zasoby pozostające w dyspozycji ANR w pierwszej kolejności trafiają do użytkownika rolnego.

Od początku obowiązywania „Krajowego programu zwiększania lesistości” do 2012 r. zalesiono sztucznie ogółem 133,5 tys. ha gruntów Skarbu Państwa. Na prawie 3,2 tys. ha las pojawił się samorzutnie w wyniku sukcesji naturalnej. Jak więc widać, powierzchnia leśna w naszym kraju rośnie. Przy okazji trzeba obalić mit o rzekomo rozległych wylesieniach, powodowanych przez inwestycje, zwłaszcza infrastrukturalne. Decyzje w takich sprawach każdorazowo są poprzedzane głęboką analizą, a uszczerbek w drzewostanie kompensowany jest zalesieniem innych powierzchni. Do trwałego uszczuplenia powierzchni leśnej nie prowadzi też wycinka, wynikająca ze względów sanitarnych (np. drzewostanów zaatakowanych przez szkodniki) czy też z przesłanek hodowlanych – osiągnięcia przez drzewa wieku rębного. Zgodnie z art. 13 ustawy o lasach z 1991 r. właściciele lasów są zobowiązani do trwałego ich utrzymywania i zapewnienia ciągłości użytkowania, w czym mieści się m.in. obowiązek ponownego wprowadzania roślinności leśnej (upraw leśnych) w ciągu 5 lat od usunięcia dotychczasowego drzewostanu.

Rozmiar zalesień sztucznych w Polsce w latach 1986–2012 (tys. ha)